

FILIPINO PUBLIKU ISKWILAHAN
HA BALASAHEN

P I P I
Pri-Primir
. BINOKID

Published by
The Summer Institute of Linguistics
in cooperation with
The Bureau of Public Schools
and
The Institute of National Language
of
The Department of Education
Manila, Philippines
1954

PREFACE

The following is a translation into Binokid spoken in Bukidnon, from The Philippine Public School Readers, Pepe, originally adapted from the Pre-Primer by Rosa C. Preiser, Juliana Z. Abadesco, Trinidad C. Sion, Nieves A. Austria, and illustrated by Sancho Enriquez, Manila, 1948. The Summer Institute of Linguistics is happy to cooperate with the Bureau of Public Schools and the Institute of National Language in publishing the translation and adaptation done by Mr. and Mrs. William Atherton.

This publication is meant as an experiment to try the Binokid orthography here presented, and to test the usefulness of similar primers as a bridge to education in the major languages.

Every attempt has been made to keep the Binokid orthography as nearly like that of the Filipino National Language as possible. The consonants (b, d, g, h, k, l, m, n, ng, p, r, s, t, w, y) are pronounced as in Filipino Language. Stress and glottal stop are also marked as in the National Language. The vowels, a, e, i, u, are like those in Filipino National Language except for a which is the pepet vowel pronounced as in Pangasinan and others.

It is hoped that this material will prove useful in the above aims.

TAINI KAY!

Iyán a sí Pipi.

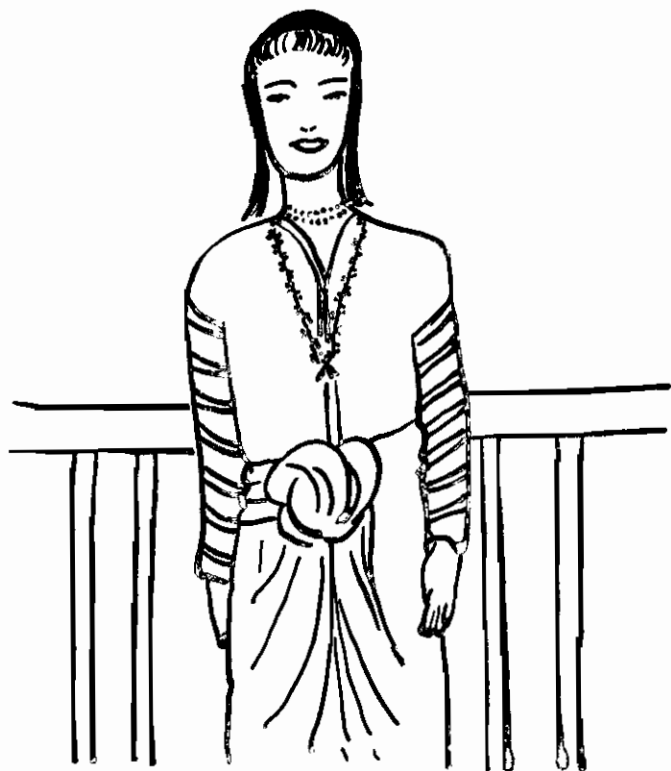
Atiuay a ha maama.

Iyán a si Nina.
Atiuay a ha bahi.

Iyán a si Pilár.
Atiuay a ha bahi.
Suled a ha bahi hi Pipi.
Suled a daán hi Nina.

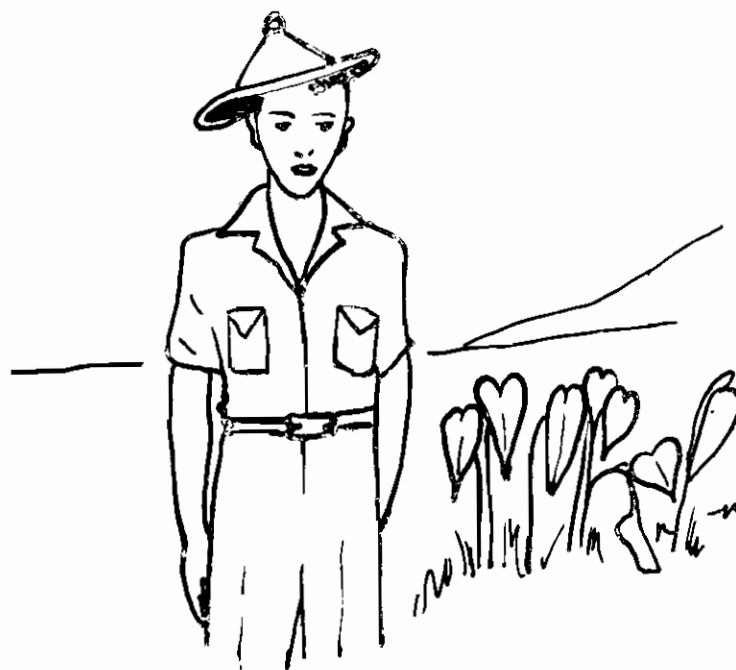

Iyán a Inay.

Si Pipi atiû ha batà ku ha maama.

Si Pilar atiû ha batà ku ha bahi.

Si Nina atiû daan ha batà ku ha bahi.

Iyán a Amay.

Amin ku batà atiû ha maama.

Sa ngaran din na si Pipi.

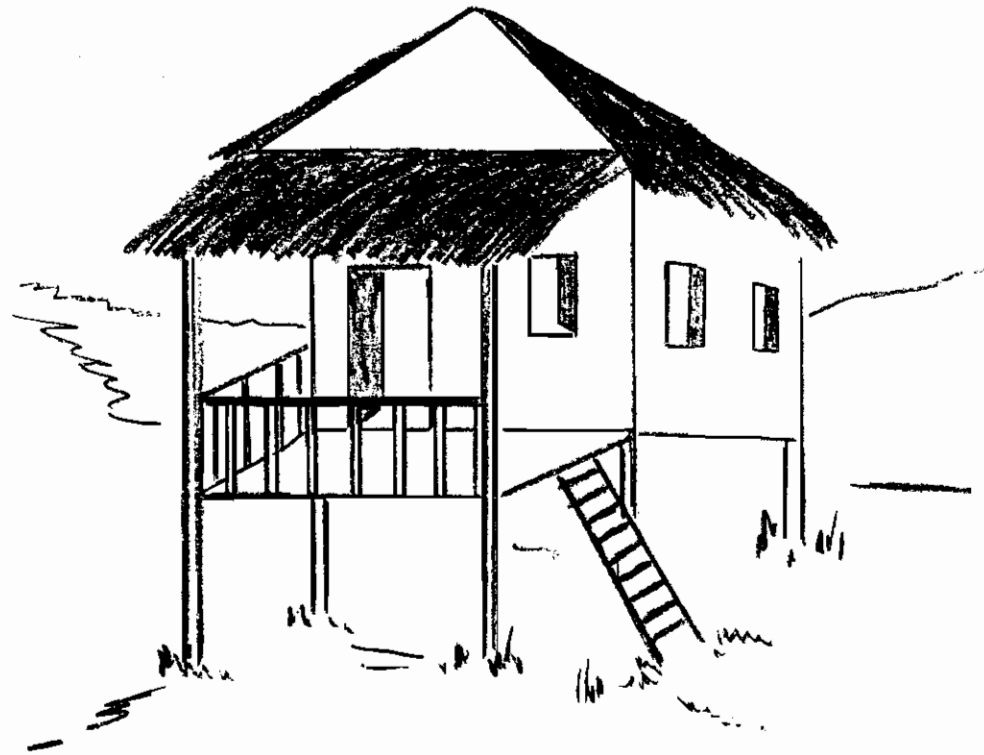
Amin ku daruwa ha atitiû

ha mga batà ha bahi--

si Pilar daw si Nina.

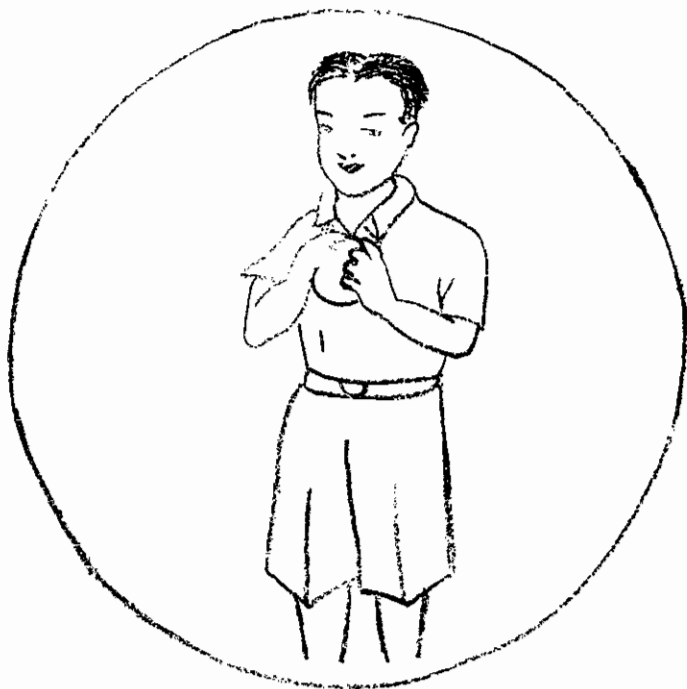

Taini si Amay daw si Inay.
 Taini si Pipi daw si Pilár.
 Taini daán si Nina.
 Si Pipi atiú ha maama.
 Si Pilár daw si Nina
 atitiú ha mga bahi.

SA BALAY DAY

Dini a taí tagtimâ ha balay.
 Si Amay daw si Inay
 dini tai tagtimâ ha balay.
 Sa suled ku mga bahi
 dini daán taí tagtimâ.
 Alan kay dini taí tagtimâ ha balay.
 Iyán haini balay day.

INO SA TAGBUHATEN DAY

Tag-alualù a diyâ ta balay.

Tagtrabahu a daán.

Tagtungha a.

Tagtrabahu a diyâ ta iskwilahan.

Tag-alualù a daán.

Si Pilár tagtimâ diyâ ta balay.

Harî tagtunghà.

Tagtrabahu diyâ ta balay.

Tagbulig ki Inay.

Tag-alualù daán diyâ ta balay.

Pakig-alualù ki Nina
sa atiù ha batà.

Harî tagtrabahu si Nina.

Ta ayuwà pa atiuay.

Harî tagtunghà.

Ta ayuwà pa atiuay.

Tag-alualù diyâ ta balay
alán ha aldaw.

Dayún da tag-alualù.

Pakig-alualù ki Inay daw ki Pilár.

Hari tagtimâ si Amay diyâ ta balay.
 Tagduún hu trabahu.
 Dayún da tagtrabahu.
 Tagtrabahu alán ha aldaw.

Tagtimâ si Inay diyâ ta balay.
 Dayún da tagtrabahu.
 Tagtrabahu alán ha aldaw.
 Tag-alimahan din sa balay day.
 Tag-alimahan din si Pilar daw si Nina.

Si Amay duminuún hu trabahu.

Dayún da tagtrabahu.

Tagtrabahu alán ha aldaw.

Si Inay tagtrabahu daán alán ha aldaw.

Tag-alimahan din balay day.

Tag-alimahan din si Pilár daw siák.

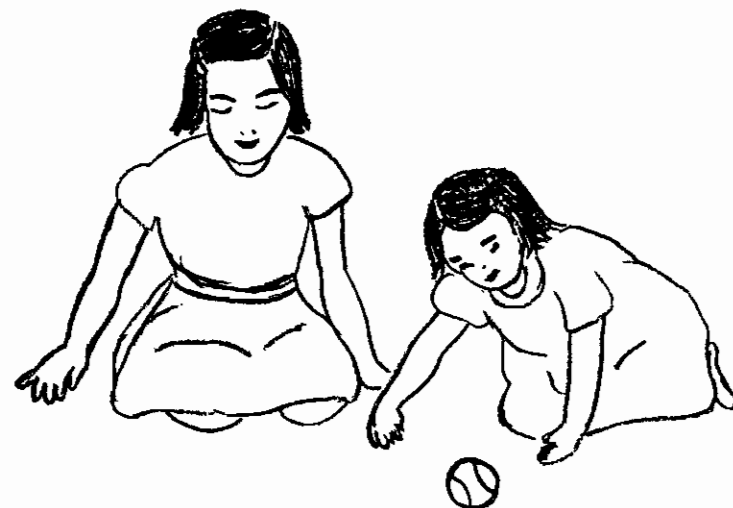
Harí tagtungha si Pilár.

Tagbuligan din si Inay diyâ ta balay.

Tagtrabahu diyâ ta balay.

Tag-alualù daán diyâ ta balay.

Pakig-alualù ki Nina daw siák.

Suled ku si Nina.

Suled daán hi Pilár.

Harí tagtrabahu.

Ta ayuwà pa atiuay.

Harí tagtungha.

Ta ayuwà pa atiuay.

Pakig-alualù ki Pilár diyâ ta balay.

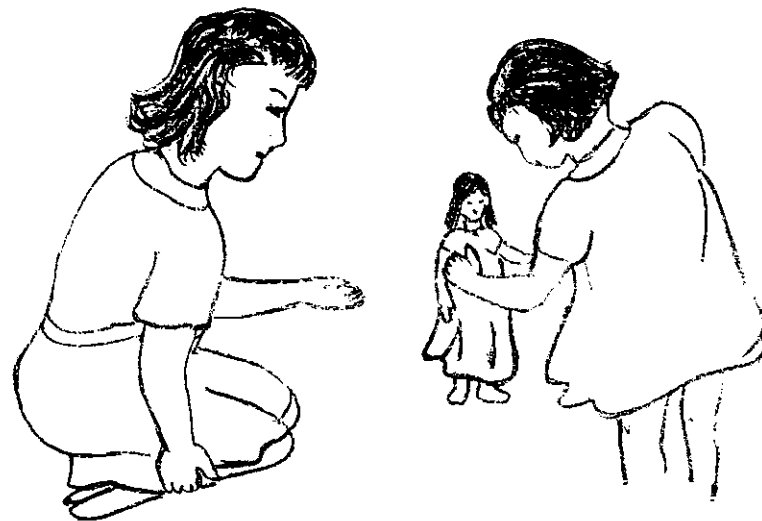
Dayún da tag-alualù alán ha aldaw.

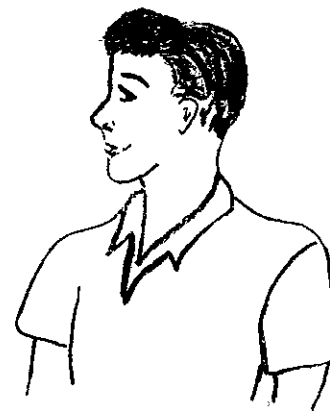
Amay

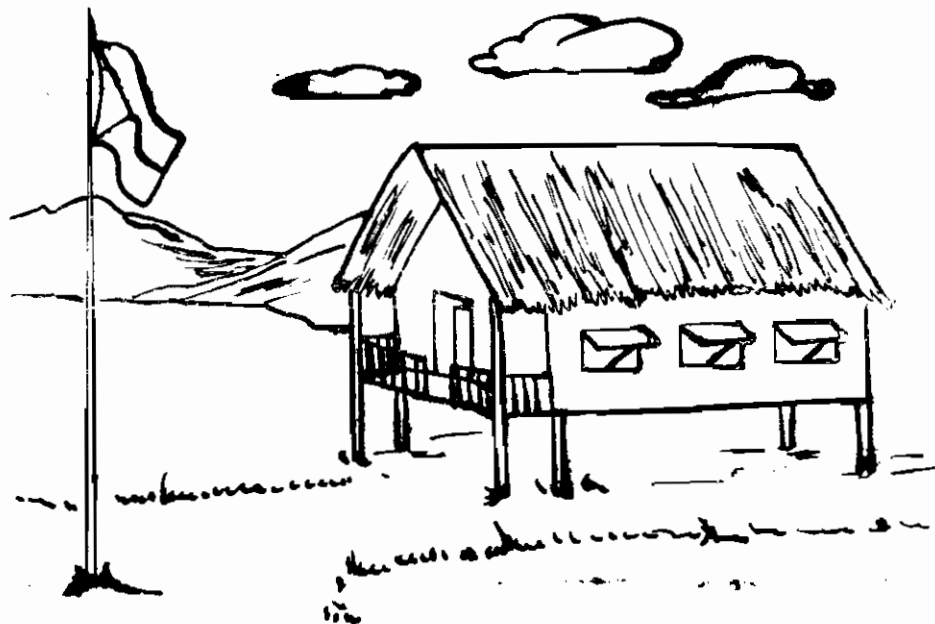
Inay

Pilár daw Nina

Pipi

SA ISKWILAHAN KU

Iyán haini iskwilahan ku.

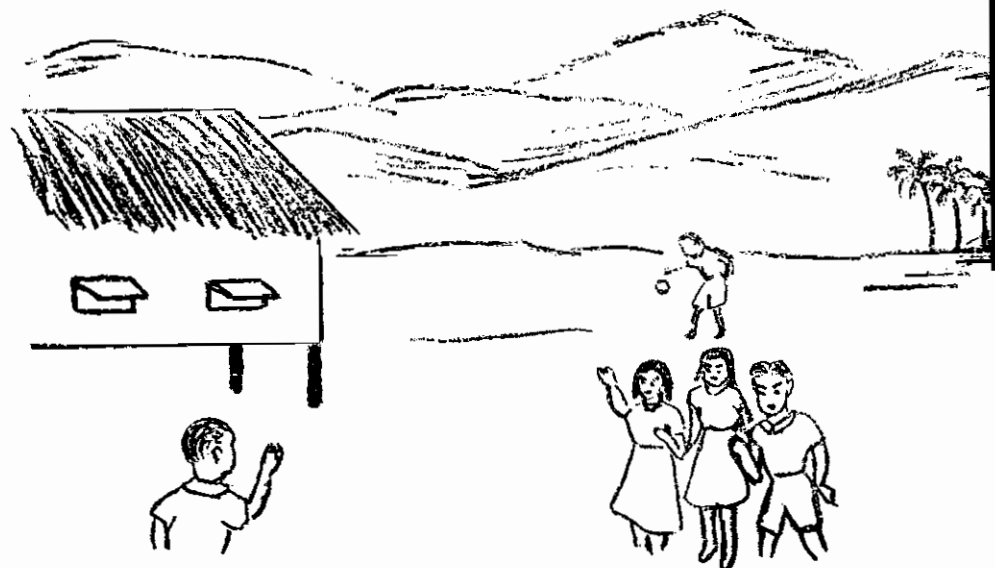
Dini a taí tagtrabahu daw tag-alualu.

Agkabayaán ku sa iskwilahan ku.

Agkabayaán ku sa mga maama

daw mga bahi dini ta iskwilahan ku.

Agkabaya a pakig-alualu kandan.

Taini sa mga maama daw bahi

ta iskwilahan ku.

Agkabayâ sirán agkanta.

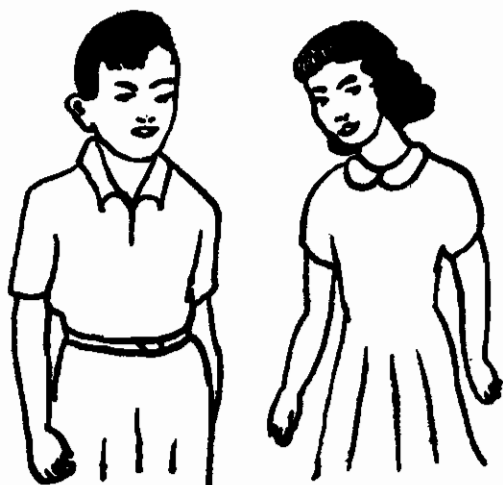
Agkabayâ sirán tagbasa.

Agkabayâ sirán tagtrabahu

dini ta iskwilahan.

Agkabayâ daán sirán tag-alualù.

Alán kay agkabayâ tag-alualù.

Taini si Birtíng daw si Aning.
Tagtungà sirán diyâ ta iskwilahan ku.
Pakig-alualû a kandan diyâ
ta iskwilahan.
Harî a pakig-alualû
kandan diyâ ta balay.
Diyâ ta balay pakig-alualû
a hu mga suled ku ha bahi.
Alán kay agkabayâ tag-alualû--
si Birtíng, Si Aning, si Pilar,
si Nina daw siák.

Tagkanta kay diyâ ta iskwilahan.
Tagbasa kay. Tag-alualû kay.
Si Birtíng daw si Aning agkabayâ tagbasa.
Agkabayâ a agkanta.
Alán kay agkabayâ tag-alualû.

Tagtrabahu kay daw tag-alualû.
Tag-alualû kay daw tagtrabahu--
si Birtíng, Si Aning, daw siák.

Tagbasa kay daw tagkanta.
Tagkanta kay daw tagbasa--
si Birtíng, si Aning, daw siák.

DALÌ KAW TAG-ALUALÙ KUY

Kalalaglalag ka Amay

pakig-alualù ka kanay.

Kalalaglalag ka Inay

pakig-alualù ka kanay.

Agkabayâ si Pilár tag-alualù.

Agkabayâ daán si Nina tag-alualù.

Agkabayâ kay tag-alualù--

si Pilár, si Nina daw siák.

Dali ka pakig-alualu ki hu mga bata.

Agkabaya sirán tag-alualu.

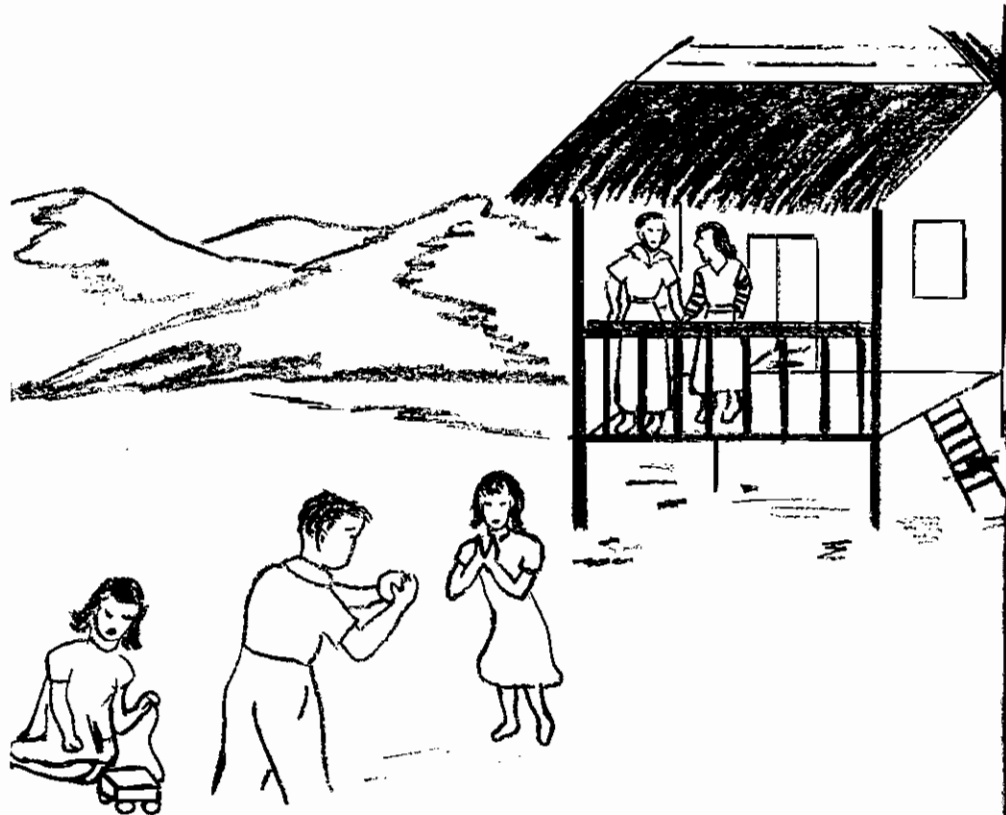
Agkabaya a daán tag-alualu.

Kalalaglalag ka Inay

pakig-alualu ka kanay.

Alán kay agkabaya tag-alualu--

si Pipi, si Pilár, si Nina daw siák.

Amín ku trabahu.

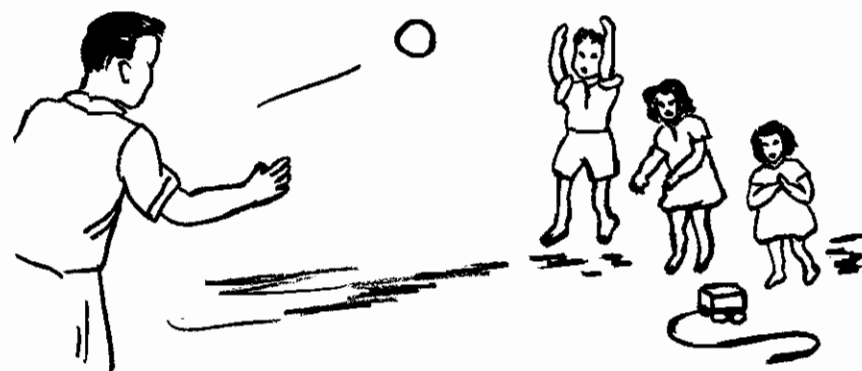
Harí a makag-alualù.

Amay, pakig-alualù ka hu mga batà.

Pakig-alualù ka ki Pipi.

Pakig-alualù ka hu atiû ha mga bahi.

Daw matrabahu ku sa mga buhat ku.

Taini sa bula hi Pipi.

Dalí kaw agbula kuy.

Tamuka sa bula, Pipi.

Pilár, tamuka sa bula.

Tamuka sa bula, Nina.

Si Pilár daw si Pipi

pakatamuk hu bula.

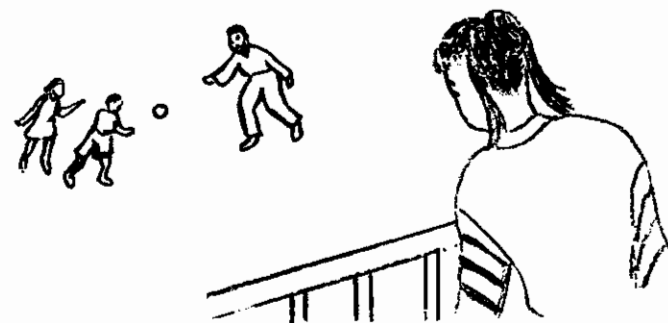
Si Nina harí pakatamuk hu bula.

Ta ayuwà pa atiuay.

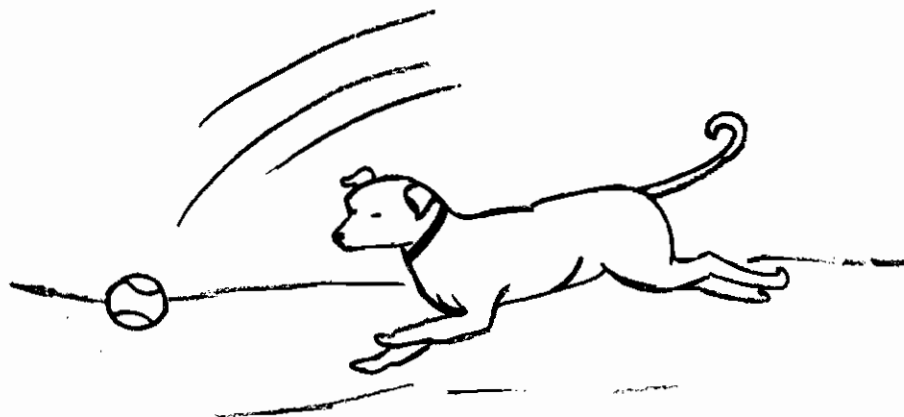

Si Nina harî pakatamuk hu bula.
 Harî pakatungha.
 Harî pakabasa.
 Harî pakatrabahu.
 Ta ayuwà pa atiuay.

Si Nina amín din atiû
 ha maligà ha karumata.
 Paka-alualù hu atiû din
 ha maligà ha karumata.

Agkaahâ ku si Amay.
 Agkaahâ ku sa mga batà.
 Si Amay daw sa mga batà tag-alualù.
 Indaghà hi Amay sa bula diyâ ki Pipi
 daw ki Pilar.
 Tinamuk dan sa bula.
 Indaghà hi Amay sa bula diyâ ki Nina.
 Harî pakatamuk.
 Ta ayuwà pa atiuay.
 Ag-alualù ka ta atiû nu ha maligà
 ha karumata, Nina.

BANTAY DAW KARÍNG

Iyán haini si Bantay.

Si Bantay ki Pipi ha asu.

Si Bantay agkabayâ pakig-alualù
ki Pipi.

Indaghà hi Pipi sa bula.

Na pinulalaguy hi Bantay sa bula.

Tinimu din sa bula para ki Pipi.

Si Bantay maayad ha asu.

Si Karíng ki Pilár ha bata-batà.

Si Pilár agkabayâ pakig-alualù
hu bata-batà din.

Si Pilár tagpandayaan din tag-alimahan
sa bata-batà din.

Harî din igpaalualù
sa bata-batà din ki Nina.

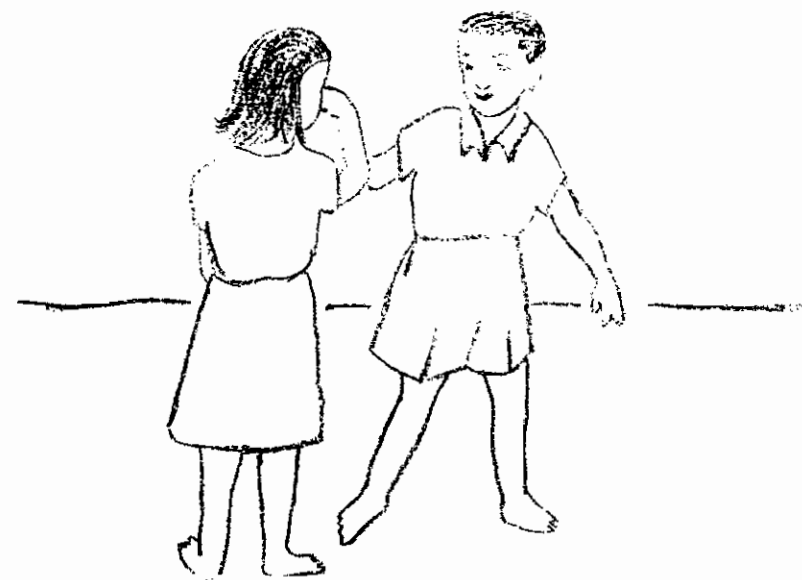
Harî din igpaalualù
sa bata-batà din ki Bantay.

Inikagi din, "Si Nina mahimu mag-alualù
hu atiû din ha maligà ha karumata.

Si Bantay mahimu mag-alualù
hu bula hi Pipi."

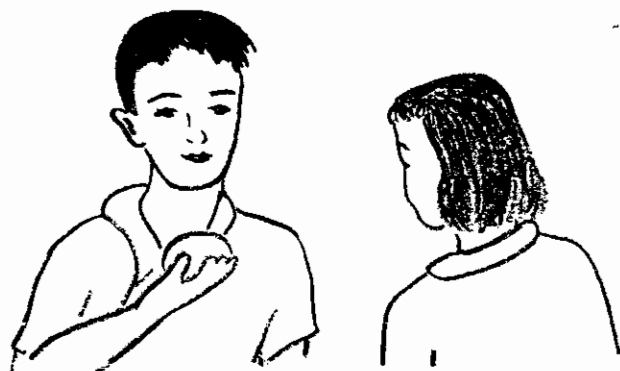

Harî ku agkatulen sa bata-bata' ku.
 Harî ku agkatulen si Karíng.
 Hurâ dini ta balay day.
 Agkabayaan ku sa bata-bata' ku.
 Agkabayâ a pakig-alualù kandin.
 Agkabayâ a pakig-alualù ki Karíng.

Dalì ka panahaen ta sa bata-bata' nu,
 Pilár.

Namahimu pakig-alualù ka kandin.
 Agkabayâ a pakig-alualù hu asu ku.
 Agkabayâ a agdagha' hu bula.
 Si Bantay agkabayâ agpulalaguy hu bula.
 Agkabayaan din agtimua
 sa bula para kanak.

Harí ku agkatulen

sa bata-batà nu, Pilár.

Harí ku agkatulen si Bantay.

Taini sa bula ku.

Harí ku pakadagha

sa bula diyâ ki Bantay.

Hurâ dini.

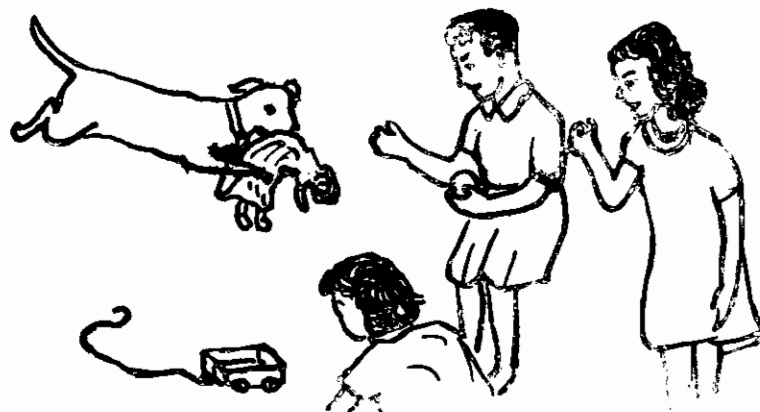
Harí din mapulalaguy sa bula.

Harí din matimu para kanák.

Harí ka makag-alualù hu bata-batà nu.

Hurâ dini.

Inu sa buhaten ta?

Taini makauna si Bantay!

Taini sa maayad ha asu kul

Inu sa diyà ta ba-bà din?

Kenâ iyán sa bula ku.

Taini sa bula ta alima ku.

Kenâ iyán sa maligà ha karumata

hi Nina.

Tag-aluáluen

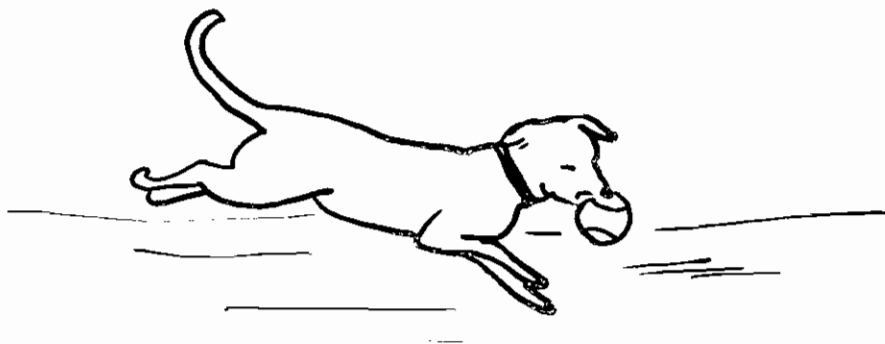
din sa maligà ha karumata.

Iyán sa bata-batà nu, Pilár.

Iyán si Karíng.

Áhaa si Karíng diyà

ta ba-bà hi Bantay.

Si Bantay amin maligà ha bula diyâ
ta ba-bà din.

Si Pipi amin maligà ha bula diyâ
ta alima din.

Tag-alualù si Pilár hu bata-bata din.

Tag-alualù si Nina
hu atiû ha maligà ha karumata.

MGA DUMADUMA KUY

Sabuwa' ha aldaw si Pipi nig-ikagi,

"Birting, kalalaglalag dumiyâ ka
ta balay ku.

Dumiyâ ka pagkaiwas hu katunghà nu.

Aning, kalalaglalag dumiyâ ka daan.

Dumiyâ kaw daw mag-alualû

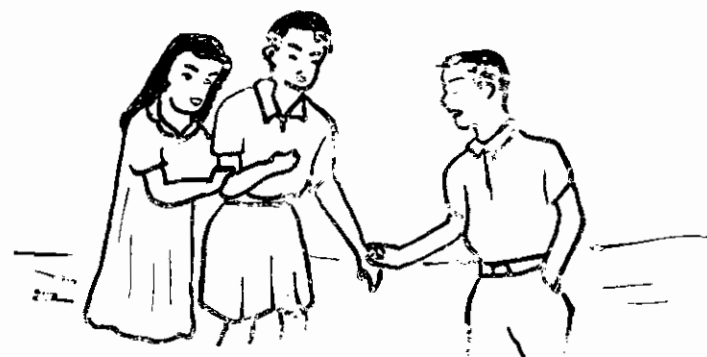
ki Pilar, ki Nina, daw siak.

Si Pilar daw si Nina

mga suled ku ha bahi.

Agkabayâ siran ag-ahâ

hu mga dumaduma ku."

Si Birting nig-ikagi,

"Ag-uli kay duma ikaw, Pipi.

Ag-uli kay duma ikaw

pagkaiwas hu katunghà.

Si Pilar daw si Nina iyan mga dumaduma

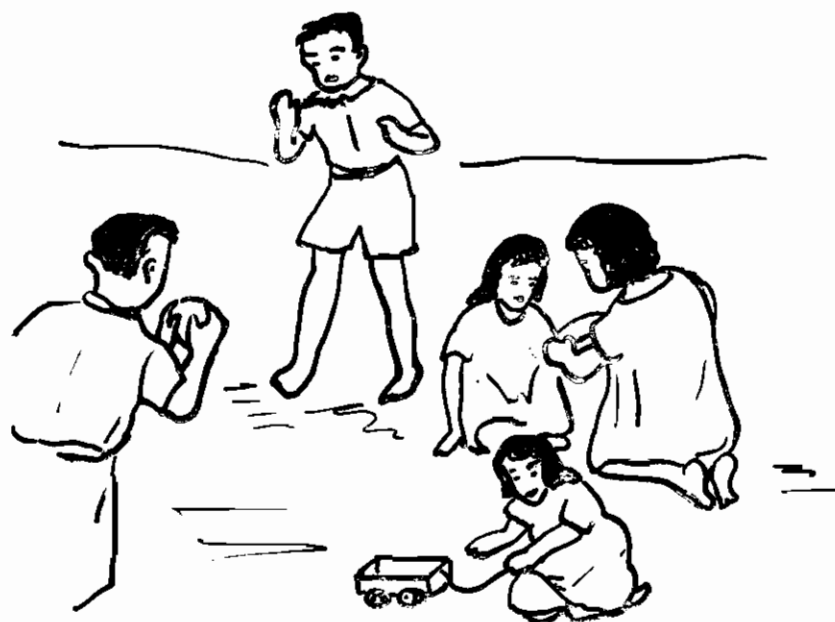
nuy diyâ ta balay.

Iyan kay mga dumaduma

nu dini ta iskwilahan.

Iyan kay daan mga dumaduma

nu diyâ ta balay."

Si Birting daw si Aning uminulì duma
ki Pipi.

Si Pipi nakig-alualù ki Birting.

Si Pilár nakig-alualù ki Aning.

Nakig-alualù daán sirán ki Nini.

Nakig-alualù

hu atiu ha maligà ha karumata.

Si Aning daw si Pilár
nakig-alualù ki Karíng.

Si Nina nabayâ
daán pakig-alualù kandin.

Si Aning nig-ikagi,
"Karagway ay man ha bata-batà
si Karíng! Na mahimu ba si Nina
pakig-alualù kandin?"

Si Pilár nig-ikagi,
"Harí si Nina ta ayuwà pa atiuay.
Na ipaalualù si Nina ta atiuay
din ha maliga ha karumata."

Sa mga maama nakig-alualu ki Bantay.
Si Birting nig-ikagi,
"Karagway ay man sa asu na, Pipi!"
Si Pipi nig-ikagi,
"Idagha sa bula, Birting.
Pulaguy ka daw timua sa bula,
Bantay."
Sa mga maama daw si Bantay
dayun da tag-alualu.
Si Pilar daw si Aning
nakig-alualu ki Karing.
Si Nina nakig-alualu hu atiuay
ha maliga ha karumata din.
Si Pipi nig-ikagi,
"Alan kuy mga dumaduma iman."